Το Σκασιαρχείο

28

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ **«ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ»** 5|9|2023

ΚΑΛΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΧΡΟΝΙΑ

21ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ - Ε.Ν.Σ.Τ.

Συναδέλφισσες και συνάδελφοι εκπαιδευτικοί, φίλοι και φίλες, αγαπητοί γονείς με παιδιά στο σχολείο, ευχόμαστε σε όλες/όλους καλή επάνοδο στα θρανία, καλή σχολική χρονιά, με υγεία, δύναμη και δημιουργικότητα!

Οι εκπαιδευτικοί χρειάζονται δύναμη και ψυχική αντοχή γιατί τα προβλήματα στο δημόσιο σχολείο παραμένουν μεγάλα, όχι τόσο γιατί είναι δυσεπίλυτα αλλά γιατί οι ακολουθούμενες εκπαιδευτικές πολιτικές αντί να τα αντιμετωπίσουν τα επιδεινώνουν.

Εχουμε μια καινούργια κυβέρνηση, συνέχεια της προηγούμενης. Η οποία αισθάνεται, λόγω της μεγάλης εκλογικής επιτυχίας του κυβερνώντος κόμματος, ότι μπορεί να κάνει ό,τι θέλει σε όλους τους τομείς – και στην Παιδεία. Αυταρχισμός και αλαζονεία. Που όμως δεν θα περάσει. Γιατί είμαστε κι εμείς εδώ, πολίτες και πολίτισσες αυτής της χώρας, που διολισθαίνει με γοργό ρυθμό στον ορμπανισμό, έτοιμες/έτοιμοι να υπερασπιστούμε τα δημοκρατικά κεκτημένα, όπως και το όραμά μας, εμείς οι εκπαιδευτικοί, για ένα άλλο σχολείο, ένα σχολείο δημόσιο, συνεργατικό, δημοκρατικό, ανοιχτό, για όλα τα παιδιά. Ενα σχολείο που το εικονογραφούν τα σχεδόν 30 ώς τώρα ένθετα του «Σκασιαρχείου», όπως αυτό που κρατάτε, φίλες και φίλοι, στα χέρια σας.

Θέλουμε να βλέπουμε τα πράγματα με θετικό τρόπο, με αισιοδοξία, δίχως καταστροφολογία, για να μπορούμε να αντλούμε δύναμη να κάνουμε σωστά την τόσο σπουδαία, όμορφη, όσο και δύσκολη, δουλειά μας. Και έχουμε πάντα στον νου μας ότι το βήμα που προσφέρει η «Εφημερίδα των Συντακτών» στην παιδαγωγική ομάδα «Το Σκασιαρχείο» είναι ένα βήμα για όλη την εκπαιδευτική κοινότητα. Το κουράγιο μας το αντλούμε η μία από τον άλλο, ο ένας από την άλλη, από τα όμορφα πράγματα που γίνονται στα σχολεία μας και που παρουσιάζει συστηματικά το ένθετό μας. Και φυσικά παίρνουμε δύναμη και ενέργεια από τα παιδιά και τα νιάτα στις τάξεις μας!

Οτι το τοπίο είναι σκοτεινό το ξέρουμε όλοι/όλες μας – τουλάχιστον το αναγνωστικό κοινό αυτής της καλής, αδέσμευτης εφημερίδας. Δεν χρειάζεται να το περιγράψουμε γιατί το βιώνουμε όλες/όλοι κάθε μέρα. Τα ζούμε και τα διαβάζουμε. Πολύ θα θέλαμε να ξεχάσουμε όσα έγιναν τα τελευταία χρόνια αλλά δεν μπορούμε. Γιατί έγιναν και συνεχίζουν να γίνονται εδώ, μπροστά μας. Και... πραγματικά, δεν πάει άλλο!

Μέσα σ' αυτό λοιπόν το σκοτεινό, αποκαρδιωτικό πλαίσιο ο φέρελπις νέος υπουργός Παιδείας έρχεται να συνεχίσει την πολιτική της προκατόχου του, πασπαλισμένη με μπόλικη ψηφιακή χρυσόσκονη, διά πάσαν νόσον... Από όσα εξάγγειλε κρατάμε ένα: τη μείωση της

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ ΣΕΛΙΔΑ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΣΕΛΙΔΑ

γραφειοκρατίας που πνίγει τα σχολεία. Μακάρι! Ιδωμεν...

Σήμερα λοιπόν δημοσιεύουμε δύο κείμενα μνήμης και την παρουσίαση του γόνιμου και ελπιδοφόρου έργου μιας συλλογικότητας με την οποία μας δένουν δεσμοί φιλίας και συντροφικότητας:

- ένα κείμενο του Αγγελου Χατζηνικολάου για τον μεγάλο χαμό (το Ολοκαύτωμα) των Ρομά. Στις 2 Αυγούστου (Ημέρα Μνήμης της Γενοκτονίας των Ρομά κατά τη ναζιστική περίοδο) τιμήθηκε με πρωτοβουλία της κοινότητάς τους στον Δεντροπόταμο Θεσσαλονίκης, σε μια ωραία εκπαιδευτική εκδήλωση, η μνήμη όλων εκείνων που δολοφονήθηκαν από τους ναζί. Αλήθεια, πέρα από τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις για τους Ρομά, τι ξέρουμε για όλα αυτά; Πώς τα αγγίζουμε στα σχολεία μας;
- ένα κείμενο του Μπάμπη Μπαλτά για την Πέπη Δαράκη, τη φωτισμένη δασκάλα, την ανοιχτόμυαλη παιδαγωγό, το πνευματικό τέκνο της Ρόζας Ιμβριώτη και του Κώστα Σωτηρίου, η οποία, μεταξύ άλλων αξιόλογων δραστηριοτήτων, λάμπρυνε και τον χώρο της Αυτοδιοίκησης επί 20 χρόνια στον Δήμο της Αθήνας. Από τις πρώτες γυναίκες δημοτικές συμβούλους, άραγε τι θα έλεγε, πώς θα στεκόταν σήμερα μπροστά στην προοπτική ενός Κασιδιάρη στον μεγαλύτερο δήμο της χώρας; Τι θα σκεφτόταν για το ρεζιλίκι του Μεγάλου Περίπατου στην Πανεπιστημίου, που ακόμη μας ταλαιπωρεί μες στο κατακαλόκαιρο; Ερχονται δημοτικές εκλογές. Εμείς οι εκπαιδευτικοί ας μάθουμε την ιστορία της, ας εμπνευστούμε από το παράδειγμά της.
- Η παρουσίαση αφορά το έργο της «Μεσοποταμίας». Το όνομα δεν παραπέμπει στον Τίγρη και τον Ευφράτη αλλά στον Κηφισό και τον Ιλισό, εδώ στην Αθήνα, στο Μοσχάτο. Πρόκειται για μια ζωντανή συλλογικότητα, με ιστορία 20 χρόνων, που αντέχει και όχι μόνο συνεχίζει αλλά επεκτείνει το έργο και τις δράσεις της. Σπουδαίο το έργο της στο Αλληλέγγυο Σχολείο, με δωρεάν εκπαιδευτική στήριξη σε μαθητές και μαθήτριες όλων των βαθμίδων και σε όλα τα αντικείμενα. Οσοι/όσες εκπαιδευτικοί μάς διαβάζουν και θέλουν να εμπλακούν σ' αυτή την ευγενή όσο και ουσιαστική προσφορά έργου, ας επισκεφτούν την ιστοσελίδα της «Μεσοποταμίας» και ας επικοινωνήσουν μαζί τους. Οι εγγραφές άρχισαν!

> Το «Σκασιαρχείο» οργανώνει δύο μεγάλα, πολυήμερα, διά ζώσης, επιμορφωτικά εκπαιδευτικά σεμινάρια στην Αθήνα – δωρεάν φυσικά και με βιωματικό χαρακτήρα: ένα που αφορά την παιδαγωγική Φρενέ και ένα δεύτερο που αφορά τη σεξουαλική αγωγή. Για εκπαιδευτικούς της δημόσιας εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων. Και τα δύο θα ξεκινήσουν τον Οκτώβριο – οι λεπτομέρειες θα ανακοινωθούν μέσω της ιστοσελίδας του «Σκασιαρχείου» και των σχετικών ενημερωτικών δελτίων που αποστέλλονται στα μέλη και τις φίλες/φίλους μας.

Καλή σχολική χρονιά, λοιπόν, συναδέλφισσες και συνάδελφοι! Με υγεία, δύναμη και πείσμα στην υπεράσπιση του δημόσιου σχολείου!

Η Συντακτική Επιτροπή

Βογανάτσης Δαμιανός - Δημοπούλου Φωτεινή - Μπαλτάς Μπάμπης - Παπαδόπουλος Χάρης - Σπήτα Βίκυ.

(Επικοινωνήστε μαζί μας και στείλτε μας τα κείμενά σας για δημοσίευση στο εξής μέιλ: periodikofreinet@gmail.com)

ΟΜπαρό Πορά(γ)ιμος

2 Αυγούστου: Ημέρα Μνήμης της Γενοκτονίας των Ρομά κατά τη ναζιστική περίοδο

Του **ΑΓΓΕΛΟΥ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ***

Στα Ρομανές, γλώσσα των Ρομά, χρησιμοποιείται για το Ολοκαύτωμα η βαριά φράση «OBaroPorrajmos» [ΟΜπαρό Πορά(γ)ιμος], που σημαίνει **ο μεγάλος φαγωμός-βιασμός της ανθρώπινης ζωής.**

Η ιστορία των Ρομά όπως και οι διώξεις που υπέστησαν κατά τη ναζιστική περίοδο εξακολουθούν να αποτελούν άγνωστες πτυχές των ερευνητικών και μορφωτικών ενδιαφερόντων. Λησμονημένο-άγνωστο Ολοκαύτωμα; Μήπως σκόπιμα αποσιωπάται και παραμένει ανεξερεύνητο στα σκονισμένα συρτάρια της Ιστορίας, όπως και η ζωή των Ρομά στους σκονισμένους και λασπωμένους καταυλισμούς; Μια ακόμα Παγκόσμια Ημέρα μόνο ιστορικής υπενθύμισης ή μια μέρα-αφορμή για την έναρξη απόδοσης δικαιοσύνης;

Ποιος μπορεί να είναι ο ρόλος της εκπαίδευσης; Αποκαθίσταται η ιστορική αλήθεια, όταν ένα «αποσιωπώμενο» ιστορικό γεγονός έρχεται στην επιφάνεια και γίνεται ένα ακόμη γνωστικό αντικείμενο στο σχολείο, χωρίς τη συζήτηση για την απόδοση κοινωνικής δικαιοσύνης στους Ρομά σήμερα; Τι οφείλουμε να λαμβάνουμε υπόψη όταν θέλουμε να μιλήσουμε για το Ολοκαύτωμα και όταν εστιάζουμε στην εξόντωση των Ρομά; Αυτά είναι κάποια από τα ερωτήματα που τέθηκαν στις 2 Αυγούστου, στην εκδήλωση της Ημέρας Μνήμης του Ολοκαυτώματος των Ρομά, που οργανώθηκε από το Κέντρο Κοινότητας του Δήμου Αμπελοκήπων-Μενεμένης στον οικισμό Αγίου Νεκταρίου – γνωστός ως Δενδροπόταμος Θεσσαλονίκης.

Η συνοικία του Αγίου Νεκταρίου-Δενδροποτάμου βρίσκεται στη δυτική είσοδο του πολεοδομικού συγκροτήματος της Θεσσαλονίκης. Η πλειονότητα του πληθυσμού της είναι Ρομά. Πρόκειται για μια συνοικία σε απόσταση 5 χιλιομέτρων από το κέντρο της Θεσσαλονίκης, δίπλα στον σταθμό υπεραστικών λεωφορείων, σκόπιμα αποκλεισμένη χωρικά και κοινωνικά από τους θεσμούς της επίσημης πολιτείας. Γνωρίζουμε ότι οι Ρομά βιώνουν διαχρονικά ένα πλέγμα ρατσιστικών αντιλήψεων, στάσεων και συμπεριφορών από κυρίαρχες πλειονότητες, το οποίο σε συνδυασμό με θεσμοθετημένα μέτρα τους/τις οδηγούν σε αποκλεισμούς και υποτέλεια. Από αυτό το πλαίσιο δεν εξαιρούνται οι Ρομά του Δενδροποτάμου. Εξετάζοντας την ιδιαιτερότητα του οικισμού Δενδροποτάμου και τη σχέση τους με την εκπαίδευση, ένας απολογισμός δεν είναι εύκολος σε λίγες γραμμές, μια και αυτή η σχέση άρχισε συστηματικά να δομείται από

> ***Γνωρίζουμε ότι οι Ρομά βιώνουν διαχρονικά ένα πλέγμα ρατσιστικών αντιλήψεων, στάσεων και συμπεριφορών από κυρίαρχες πλειονότητες, το οποίο σε συνδυασμό με θεσμοθετημένα μέτρα τους/τις οδηγούν σε αποκλεισμούς και υποτέλεια***

τα μέσα της δεκαετίας του 1980. Από αυτή την περίοδο μέχρι και σήμερα εύκολα εντοπίζει κάποιος/α τους «δαίμονες» των προκαταλήψεων, του ρατσισμού, της γραφειοκρατίας και του αυταρχισμού που αντιμετωπίζουμε μαζί με τους Ρομά όλοι/ες αυτοί/ές που εργαζόμαστε κοντά και μαζί τους. Πρόσφατα η δημιουργία μιας ΚΟΙΝΣΕΠ με νέους/ες Ρομά δίπλα από τον Δενδροπόταμο στη συνοικία του Κορδελιού αντιμετώπισε όλο το πλέγμα του ρατσισμού από τη διοίκηση του τοπικού δήμου.

Δεν είναι τυχαίο ότι κάθε φορά που βρίσκομαι ενώπιον συναδέλφων και μιλώ για την ιστορία και τις διώξεις που έχουν υποστεί οι Ρομά από τους ναζί, πολλοί και πολλές αδιαφορούν για το περιεχόμενο. Αντί να συζητήσουν για την ελάχιστα γνωστή ιστορία του Ολοκαυτώματος, εστιάζουν σε κοινωνικά ζητήματα –στερεότυπα και προκαταλήψεις– που σχετίζονται με τους Ρομά. Ρωτούν, για παράδειγμα, γιατί τα παιδιά των Τσιγγάνων δεν έρχονται στο σχολείο, θεωρώντας αυτονόητα ότι αυτό έχει να κάνει με την πολιτισμική ασυμβατότητα των Ρομά με την Εκπαίδευση, μια άποψη η οποία λανθασμένα στηρίζεται σε δήθεν βιολογικές καταβολές των Ρομά. Το 1993 –θυμάμαι σαν να ήταν χθες– στην καθιερωμένη γιορτή της 28ης Οκτωβρίου στο 80 Δημοτικό Σχολείο Ευόσμου (όπου εγγράψαμε και παιδιά Ρομά) παρουσιάσαμε και ιστορικές πτυχές των διώξεων των Ρομά από τους ναζί. Τα έκπληκτα βλέμματα κάποιων συναδέλφων απέναντι στο άγνωστο γεγονός τα συνόδευαν τότε η καχυποψία και η αρνητική στάση των περισσοτέρων στο μπόλιασμα της Γενοκτονίας των Ρομά με το παραδοσιακό περιεχόμενο της γιορτής ως και η αδιαφορία κάποιων άλλων με το «λευκό βλέμμα».

Για να φτάσουμε στο σήμερα, όπου στον οικισμό του Αγίου Νεκταρίου-Δενδροποτάμου οι ίδιοι/ες Ρομά/Ρομνίγια(ες) ανέλαβαν και οργάνωσαν την εκδήλωση μνήμης, χρειάστηκε κοινωνική, μορφωτική και εκπαιδευτική εμπέδωση τεσσάρων δεκαετιών. Αξίζει όμως εδώ να τονίσουμε ότι το περιεχόμενο της εκδήλωση μνήμης δεν περιορίστηκε στην κατάθεση κάποιων χρονολογιών των διώξεων. Με τις παρεμβάσεις τους οι οργανωτές νέοι/ες Ρομά επιστήμονες, ο δήμαρχος και άλλοι/ες εστίασαν πρώτα πρώτα στη σημασία που έχει οι ίδιοι/

ες οι Ρομά να μορφώνονται και να εκπαιδεύονται, για να αναδεικνύουν το Porrajmos. Δεύτερο και εξίσου σημαντικό, να τονίζουν την αναγκαιότητα διεκδίκησης και αποκατάστασης της κοινωνικής δικαιοσύνης και εξάλειψης των αδικιών που υφίστανται σήμερα οι Ρομά.

Κάποιες όμως σημαντικές χρονολογίες των διώξεων που υπέστησαν οι Ρομά από τους ναζί ως αποκατάσταση της ιστορικής μνήμης κρίνονται αναγκαίες. Με την άνοδό του στην εξουσία το 1933 το ναζιστικό καθεστώς υιοθέτησε πρακτικές για την ολοκληρωτική εξόντωση των Ρομά και των Εβραίων. Οι αποφάσεις του ναζιστικού καθεστώτος και τα γεγονότα που τις ακολούθησαν προφανώς και δεν μπορούν να παρουσιαστούν στο σύνολό τους στην παρούσα δημοσίευση. Αξίζει, όμως, να αναφερθούν κάποιες από τις πιο χαρακτηριστικές αποφάσεις για τους Ρομά. Οι ναζιστές φρόντιζαν να τεκμηριώνουν τις ρατσιστικές θέσεις τους για τους Ρομά με «επιστημονικές» θεωρίες, χρησιμοποιώντας έρευνες ειδικών, κυρίως γιατρών, ανθρωπολόγων, βιολόγων και άλλων ερευνητών, προσφέροντας έτσι «επιστημονικό» μανδύα στις επιλογές του καθεστώτος.

- Το 1935, στους λεγόμενους «Νόμους της Νυρεμβέργης», οι Ρομά μαζί με τους Εβραίους χαρακτηρίζονται επικίνδυνη «αλλοδαπή φυλή».
- Το 1937 ο ψυχολόγος και ψυχίατρος Ρόμπερτ Ρίτερ ανέλαβε τη διεύθυνση του Κέντρου Ερευνών για τη Φυλετική Υγιεινή και Βιολογία του Πληθυσμού και ασχολήθηκε με την αναγνώριση και ταξινόμηση των Ρομά. Τα ερευνητικά δεδομένα εστιάστηκαν στη δήθεν σχέση της κληρονομικότητας των Ρομά με την εγκληματικότητα.
- 13-18 Ιουνίου 1938. Εβδομάδα κάθαρσης των Τσιγγάνων με την πρώτη αναφορά για την τελική λύση του τσιγγάνικου ζητήματος. Είχε προηγηθεί έγγραφο-εντολή του Χίμλερ στις 24 Μαΐου 1938, που επαναλήφθηκε στις 8 Δεκεμβρίου του ίδιου χρόνου. «Περί βασικών κανονισμών επίλυσης του τσιγγάνικου προβλήματος σύμφωνα με τις φυσικές απαιτήσεις της ράτσας». Απαιτούσε από την αστυνομία να στείλει αναφορές για τους Τσιγγάνους στο κεντρικό γραφείο του Ράιχ, επειδή κατά το διάταγμα οι Τσιγγάνοι ήταν πιο επιρρεπείς στο έγκλημα. Η καταγραφή γίνεται για τους αυτονόητους λόγους προστασίας του γερμανικού έθνους.
- 939: Ο Γιόχαν Μπέρεντ, διευθυντής του γραφείου Φυλετικής Υγιεινής, έχει εκδώσει εγκύκλιο σύμφωνα με την οποία «όλοι οι Τσιγγάνοι πρέπει να αντιμετωπίζονται ως φορείς κληρονομικής νόσου. Μόνη λύση είναι η εξόντωση. Σκοπός λοιπόν πρέπει να είναι η εξόντωση χωρίς δισταγμούς αυτού του ελαττωματικού στοιχείου του πληθυσμού».
- Ιανουάριος 1940: Μαζική πράξη εξόντωσης Ρομά στο στρατόπεδο Μπούχενβαλντ. 250 παιδιά Ρομά από το Μπρνο της Τσεχίας. Χρησιμοποιήθηκαν ως πειραματόζωα δοκιμής κρυστάλλων του αερίου κυανίου Zyklon–B.
- Το 1940, ο δόκτωρ Ρίτερ έγραφε σε έκθεσή του: «...χαρακτηρίζουμε τους Τσιγγάνους λαό απολύτως πρωτόγονης εθνολογικής προελεύσεως, των οποίων το διανοητικό υπόβαθρο τους καθιστά ανίκανους για κάθε πραγματική κοινωνική προσαρμογή. Το ζήτημα των Τσιγγάνων θα μπορέσει να επιλυθεί μόνον όταν το κύριο σώμα αυτών των ακοινώνητων και άχρηστων ατόμων με μεικτό αίμα συγκεντρωθεί σε μεγάλα στρατόπεδα εργασίας...». Ετσι οργανώθηκε ένα δίκτυο υπηρεσιών καταγραφής και συγκέντρωσης των Ρομά σε στρατόπεδα συγκέντρωσης. Η αρχή έγινε με τους Ρομά (και Σίντι) της Γερμανίας και στη συνέχεια με τους Ρομά όλης της Ευρώπης. Το τι επακολούθησε: ειδικές ταυτότητες στην αρχή για αναγνώριση, εκτοπισμοί στα στρατόπεδα συγκέντρωσης για καταναγκαστική εργασία, πειραματισμοί από τον γνωστό γιατρό του Αουσβιτς δρα Μένγκελε. Χρησιμοποιήθηκαν σε πειράματα για τύφο, ευλογιά και άλλες αρρώστιες καθώς και σε πειράματα στείρωσης.
- Χίμλερ, 16/12/41. Διάταγμα εντοπισμού και καταγραφής των Ρομά των Ευρωπαϊκών κατακτήσεων.
- Χίμλερ, 16/12/42. Διαταγή για μεταφορά στο Αουσβιτς 30.000 Ρομά της Γερμανίας.
- Στις 2 Αυγούστου του 1944, μέσα σε μία μέρα οδηγήθηκαν στους θαλάμους αερίων 2.897 άνδρες, γυναίκες και παιδιά Ρομά. Δεν επέζησε κανένας και καμιά, όμως τα αρχεία που αφορούσαν ανθρωπολογικές-βιολογικές επιστημονικές καταγραφές επέζησαν και αποτέλεσαν τη βάση ερευνητικού υλικού για συνεργάτες του Ρίτερ μετά τον πόλεμο.
- Στη συνεδρίαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στις 15 Απριλίου 2015, με την οποία αναγνωρίζεται και επισήμως από την Ευρωπαϊκή Ενωση η 2α Αυγούστου ως Ημέρα Μνήμης του Ολοκαυτώματος των Ρομά, αναγράφεται ο αριθμός των 500.000 εκτελεσθέντων και αγνοουμένων Ρομά από το ναζιστικό καθεστώς.

Κάθε αναφορά και διδασκαλία του Ολοκαυτώματος είναι πρόκληση στον συντηρητισμό του σχολικού προγράμματος, όταν προτείνεται ως μια εναλλακτική κινηματική εκπαιδευτική διαδικασία της αποκατάστασης και ανάδειξης της ιστορικής αλήθειας σε συνδυασμό με την αποκατάσταση της κοινωνικής δικαιοσύνης των όσων βιώνουν σήμερα οι Ρομά. Με άλλα λόγια, ο αγώνας της μνήμης κατά της άγνοιας στη διδασκαλία της Ιστορίας στο σχολείο είναι καθημερινός αγώνας για τον σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και διεύρυνσης της Δημοκρατίας.

Δάσκαλος, δρ ΠΤΔΕ/ΑΠΘ

«Μεσοποταμία»: ένας χώρος δημιουργικής συνύπαρξης

Της **ΜΑΡΙΝΙΚΗΣ ΚΟΛΙΑΡΑΚΗ***

Η Κίνηση Πολιτών Μοσχάτου «Μεσοποταμία» κλείνει φέτος 20 χρόνια δράσης. Τον προηγούμενο χρόνο γιόρτασε τα 10 του χρόνια το Αλληλέγγυο Σχολείο της, σε μια βραδιά που περιλάμβανε παρουσιάσεις από εθελοντές και μαθητές, φορείς που έχουν συνεργαστεί κατά τη διάρκεια των ετών, με ξεχωριστή την παρουσία του διευθυντή του σχολείου των φυλακών Αυλώνα και με τη συμμετοχή σχημάτων από το Μουσικό Σχολείο Αλίμου στο καλλιτεχνικό μέρος.

Η «Μεσοποταμία» ξεκίνησε ως μια πρωτοβουλία για τα περιβαλλοντικά ζητήματα και τους ελεύθερους χώρους της περιοχής του Μοσχάτου. Το όνομά της είναι μια αναφορά στη γεωμορφολογία του τόπου όπου ξεφύτρωσε αυτή η κίνηση, ανάμεσα στις κοίτες των ποταμών Κηφισού και Ιλισού. Από το 2006 απέκτησε τον χώρο της σε κτίριο που παραχωρεί ο Δήμος Μοσχάτου στην οδό Πλάτωνος 13. Η «Μεσοποταμία» είναι μια Κίνηση Πολιτών που έχει συνδεθεί με τη διεκδίκηση ενός ανοιχτού δημόσιου πάρκου στο παραλιακό μέτωπο. Αλλοι σταθμοί της δράσης της στα πρώτα χρόνια ήταν η κινηματογραφική λέσχη μικρού μήκους και τα μαθήματα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας σε μετανάστες.

Από το 2011, με το κίνημα της πλατείας Συντάγματος, περισσότερος κόσμος εμπλουτίσε τη δράση του χώρου. Στην αρχή μέσω της Τράπεζας Χρόνου και Αλληλεγγύης ξεκίνησε ένα δίκτυο ανταλλαγής υπηρεσιών έξω από το πλαίσιο των οικονομικών σχέσεων. Από τα μαθήματα που ανταλλάσσονταν δημιουργήθηκε το Αλληλέγγυο Σχολείο. Τα τμήματα με τον καιρό αυξάνονταν, ενώ την προηγούμενη χρονιά έφτασαν τα 70.

Στο Αλληλέγγυο Σχολείο «Μεσοποταμίας» προσφέρονται εθελοντικά μαθήματα ενισχυτικής Γυμνασίου και Λυκείου, προετοιμασίας για τις πανελλαδικές, ξενόγλωσσα μαθήματα για όλες τις ηλικίες και όλα τα επίπεδα και μαθήματα ελληνικών. Παράλληλα, το πρόγραμμα εμπλουτίζεται διαρκώς με καλλιτεχνικά εργαστήρια, όπως το εργαστήρι σχεδίου και κόμικς και το θεατρικό εργαστήρι ενηλίκων. Λειτουργούν, επίσης, υποστηρικτικές ομάδες του εκπαιδευτικού έργου, όπως η ομάδα φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου και η ομάδα επαγγελματικού προσανατολισμού, οι οποίες στοχεύουν στην ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών, μαθητών/τριών και γονέων σε αντίστοιχα ζητήματα.

Πέρα από την κάλυψη των εκπαιδευτικών αναγκών, το Αλληλέγγυο Σχολείο αναπτύσσει έναν εναλλακτικό τρόπο λειτουργίας. Δίνονται σε όλους και όλες κίνητρα συμμετοχής μέσα από την τράπεζα χρόνου αλλά και ομάδες εργασίας για την καθαριότητα του χώρου, την υποδοχή των μαθητών, τη διοργάνωση των εκδηλώσεων, τη φροντίδα του κήπου και τη στήριξη των υπόλοιπων δράσεων της «Μεσοποταμίας». Κάθε τρίμηνο γίνεται η συνέλευση μαθητών, γονέων και καθηγητών στην οποία όλοι και όλες συζητούν και αποφασίζουν σχετικά με τη λειτουργία του σχολείου και οργανώνουν εκδηλώσεις και δράσεις. Το Αλληλέγγυο Σχολείο επιδιώκει επίσης συνέργειες με φορείς της πόλης αλλά και με σχολεία δεύτερης ευκαιρίας, κινήματα του εξωτερικού, όπως οι ακαδημαϊκοί για την ειρήνη από την Τουρκία κ.ά. Μαζί με άλλα 7 αλληλέγγυα σχολεία σε όλη την Ελλάδα αποτελεί μέρος του Δικτύου Αλληλέγγυων Σχολείων.

Στη «Μεσοποταμία» λειτουργεί, επίσης, το Καλάθι Αλληλεγγύης, που στηρίζει σε εβδομαδιαία βάση ευάλωτους συνανθρώπους μας, καθώς και Κινηματογραφική Λέσχη, όπου γίνονται προβολές κάθε εβδομάδα. Διοργανώνονται συχνά εκδηλώσεις και συζητήσεις πολιτιστικού, κοινωνικού και πολιτικού περιεχομένου, παρουσιάσεις βιβλίων κ.ά. Ολα είναι ανοιχτά, καθένας και καθεμιά μπορούν να συμμετέχουν σε όλα τα επίπεδα, από την οργάνωση ώς τη λήψη των αποφάσεων, στο πλαίσιο της αλληλεγγύης και του σεβασμού των διαφορετικών απόψεων.

Η «Μεσοποταμία» είναι ένας χώρος συνύπαρξης. Ενα ανοιχτό κοινωνικό στέκι της γειτονιάς του Μοσχάτου. Ενας χώρος συμμετοχικής δημοκρατίας και δημιουργίας.

**Εκπαιδευτικός του Αλληλέγγυου Σχολείου Μεσοποταμίας*

Αλληλέγγυο Σχολείο Μεσοποταμίας
11ος χρόνος λειτουργίας
Προετοιμασία για τις πανελλαδικές
Ενισχυτική Γυμνασίου - Λυκείου
Ξένες Γλώσσες
Θεατρικό Εργαστήρι
Επαγγελματικός Προσανατολισμός
Εκπαιδευτικά Εργαστήρια
Πληροφορίες - Εγγραφές
6932511992
mesopotamiatx@gmail.com
ΜΕΣΟΠΟΤΑΜΙΑ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΙΝΗΣΗ ΠΟΛΙΤΩΝ ΜΟΣΧΑΤΟΥ

Οι εγγραφές για το Αλληλέγγυο Σχολείο Μεσοποταμίας ξεκινούν τη Δευτέρα 28/8
Πληροφορίες: 6932511992,
mesopotamiatx@gmail.com
και στο "σπίτι της Μεσοποταμίας", Πλάτωνος 13, Μοσχάτο Δευτέρα έως Παρασκευή 17:00-21:00

- Το Αλληλέγγυο Σχολείο Μεσοποταμίας αναζητά εθελόντριες/ές εκπαιδευτικούς όλων των ειδικοτήτων για να συμμετέχουν στο πρόγραμμα μαθημάτων της νέας χρονιάς!
- Γκρεμίζουμε φράχτες, χτίζουμε γέφυρες!

Του **ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ ΜΠΑΛΤΑ***

Εκπαίδευση και Τοπική Αυτοδιοίκηση: το παράδειγμα της Πέπης Δαράκη

Θα ήθελα να μοιάσω στην Πέπη Δαράκη. Τώρα που έρχονται οι δημοτικές εκλογές του Οκτωβρίου, μου φαίνεται η πιο επίκαιρη. Τη βλέπω μπροστά μου κάθε φορά που σκέφτομαι τις σχέσεις του δήμου με τα παιδιά και με τα σχολεία. Τη βλέπω να κάνει βόλτες στου Δουργούτη και να χαμογελά στα φτωχά παιδιά που συναντά στον δρόμο της. Να είναι η πρώτη θεατής της ταινίας «Συνοικία το Όνειρο» πριν απαγορευτεί. Και τη βλέπω να ονειρεύεται «ονειρεμένους παιδότοπους» και βιβλιοθήκες. Βλέπω να έρχονται στο σπίτι της η Ρόζα Ιμβριώτη από του Γκύζη και ο Κώστας Σωτηρίου από την Ανατολική Αττική και να τη συμβουλεύουν για το τι να κάνει ως δημοτική σύμβουλος. Τη βλέπω να παίρνει μέρος στις εκλογές, αυτή η δασκάλα με τη δημοσιογραφία της και να πηγαίνει με τους «Φιλελεύθερους», να εκλέγεται μαζί τους αλλά να μετακομίζει προς έκπληξη όλων στα έδρανα της ΕΔΑ. Είναι μια κομμουνίστρια. Αυτό έγινε το 1954. Είναι μια γυναίκα δημοτική σύμβουλος μεταξύ άλλων που πρώτη φορά εκλέγονται. Οταν αφήνει τον συνδυασμό του Πλαστήρα και περνά στην ΕΔΑ, όλοι παγώνουν. Η θέση της είναι στην Αριστερά. Ο Εμφύλιος χώρισε την πολιτική σε Αριστερά και Δεξιά. Κι έκανε την επιλογή της.

Η Πέπη Δαράκη σε σκίτσο του Μάκη Αξιώτη

Σήμερα θα χαρακτηριζόσουν τουλάχιστον «ξεπουλημένη», αν ήσουν εκλογικά με τους δεξιούς και θα αισθανόσουν άβολα με τους αριστερούς. Θα σου έλειπε και το σθένος να κάνεις αυτή την πράξη. Και θα ήταν δύσκολο να δραπετεύσεις από τον μέντορά σου, όπως έκανε αυτή, αφήνοντας πίσω της την επιρροή του Στράτη Μυριβήλη και το σπίτι του στα Εξάρχεια. Σήμερα κι αν ακόμη αισθανθείς ότι πρέπει να αλλάξεις πολιτικό χώρο, δυσκολεύεσαι γιατί σου λένε ότι «ξεπουλήθηκες». Η έπαρση σ' όλο το μεγαλείο της.

Κι όμως. Αυτή η δασκάλα συνεργάστηκε 20 χρόνια στην Τοπική Αυτοδιοίκηση στον Δήμο της Αθήνας, με το διάλειμμα των συνταγματαρχών. Εζησε 100 χρόνια, σπούδασε στην Παιδαγωγική Ακαδημία του Αρσακείου, έγινε φεμινίστρια «Αρσακειάδα», βρήκε τρόπο με τις άλλες γυναίκες στη σχολή να μακραίνει τη φούστα της, έζησε πνευματικά στον μικρό κομμουνιστικό της κύκλο, εργάστηκε ως δασκάλα, έκανε υποκριτική, γέννησε τη Μαρία, τη Ζέφη και τον Λεό, ήρθε σε επαφή με νεοκαντιανούς και μαρξιστές, έγραψε πολλά βιβλία για μικρούς και μεγάλους και πρωτοστάτησε για το Πνευματικό Κέντρο της Αθήνας, τις κατασκηνώσεις, τους παιδικούς σταθμούς, το Βρεφοκομείο, τα Κέντρα Νεότητας, τα θεάματα για τα παιδιά, τη μείωση των ανισοτήτων στις γειτονιές και τη δημιουργία βιβλιοθηκών. Σήμερα όλοι αυτοί οι θεσμοί είναι ακόμη ανολοκλήρωτοι. Και η φτώχεια των παιδιών δραματική χωρίς μια δημοτική σύμβουλο να περνά ανάμεσά τους και να θυμώνει για να τα υπερασπιστεί. Τυχάνει να είναι παιδιά ενός κατώτερου Θεού. Κι ο Θεός να απουσιάζει. Κι έχουμε πολλά να πούμε εναντίον τους.

Η Πέπη Δαράκη (1906-2006) έζησε τον αιώνα μας κι αγάπησε με πάθος τα παιδιά, τα σχολεία, την πνευματική ζωή, την πολιτική, τον κομμουνισμό, τις γυναίκες και τα παραμύθια

Η Πέπη Δαράκη (1906-2006) έζησε τον αιώνα μας κι αγάπησε με πάθος τα παιδιά, τα σχολεία, την πνευματική ζωή, την πολιτική, τον κομμουνισμό, τις γυναίκες και τα παραμύθια. Εσωσε την προφορική μνήμη των παραμυθιών και σήμερα τα βιβλία της είναι εξαντλημένα ή σπάνια. Κάνω τον κόπο και τα συλλέγω για τη βιβλιοθήκη του «Σκασιαρχείου». Και νιώθω πως κρατώ έναν μοναδικό θησαυρό σε πληροφορίες, γνώσεις, στάσεις ζωής και μυθοπλασία που το διαδίκτυο ωχριά μπροστά του. Οι φίλοι μου γι' αυτό με λένε λουδίτη. Νιώθω όμως ότι φτιάχνουμε πάντα με τις συλλογές μας μικρές κιβωτούς για τη θάλασσα.

Το όνομά της δεν θυμίζει κάτι στους νεότερους ανθρώπους. Κι όμως. Αν θες να μιλήσεις για κοινωνική παιδαγωγική, για χώρους στα παιδιά, για βιβλιοθήκες και κουκλοθέατρο, για ανάγνωση παραμυθιών και πολιτισμό της παιδικής ηλικίας ή για ραδιόφωνο, χρειάζεται να τη συναντήσεις στις σελίδες των βιβλίων της. Γράφει με τον τρόπο του ανθρώπου που ταξιδεύει, ως μετανάστρια. Οπως κι ήταν. Γράφει ακατάπαυστα. Γράφει για να μας πει πως η γλώσσα όταν λύνεται είναι καλύτερη από τα μαθηματικά. Και πως του αλόγου τα φτερά μια μέρα όταν θα γίνουν γραφή, θα γίνουν ο κόσμος του μυλωνά, χωρίς ο ίδιος να πάθει κάτι. Η πίστη της για μια νέα γενιά παιδιών που θα τα καταφέρουν καλύτερα έκανε εμάς, αλλά εμείς δεν ξανακάναμε μια τέτοια γενιά όπως περιγράφεται στις σελίδες των βιβλίων της. Μείναμε χωρίς αποστολή, χωρίς άδειο κιβώτιο.

Σήμερα που είμαστε μυλωνάδες χωρίς μύλους μπορούμε να μιλάμε αιρετικά κι εξαιρετικά κι ας μην έχει ούτε ο Δον Κιχώτης ανεμόμυλους. Σημασία έχει να έχουμε τον νου μας στο ψωμί και στην πνευματική τροφή. Και να δουλέψουμε για να φτάσουμε μια μέρα στην ποθητή ελευθερία μικρών και μεγάλων. Τότε μπορούμε να είμαστε δέντρα, χελώνες, μουσεία, όνειρα σε ρόδες, ειρήνη, τυπογραφία κι ανοιχτά γράμματα. Και το σχολείο μας να είναι ανοιχτό στην κοινότητα κι όχι της ασφάλειας το κάτεργο.

Οι εκλογές που έρχονται είναι ακόμη μία ευκαιρία να μας κάνουν να μιλήσουμε για τις δασκάλες που έφυγαν. Και να δούμε αν η θέση τους άξια μπορεί να καταληφθεί ή αξεπέραστα θα είμαστε μόνο η σκιά τους στη σπηλιά του Πλάτωνα, σαν τον Καραγκιόζη που σκορπά απλόχερα το γέλιο για να μείνει μόνο αυτό. Αλλά κι αυτό σύντομα χάνεται.

Είναι κι άλλες δασκάλες που έφυγαν και γι' αυτές θα μιλήσουμε. Αλλά δεν πρόλαβαν πολλές απ' αυτές να κάνουν τόσα πράγματα. Θες ο φασισμός, οι εξορίες, η αξιολόγηση, η σύντομη ζωή, δεν πρόλαβαν. Εχουμε κι άλλες που ακόμα προσπαθούν. Σ' αυτές τις εκλογές να δώσουμε μια δεύτερη ευκαιρία στις δασκάλες. Μπορεί να προλάβουν.

* Δάσκαλος, μέλος της Παιδαγωγικής Ομάδας «Το Σκασιαρχείο» με «Τα θρανία της Ανοιξης» και το διασχολικό έντυπο «Ο Κοκκινολαίμης»